

Ҫамрәксене ҫар иләртет, театр училищисенче те ун пысәкәш конкурс ҫук • 2 стр.

ХЫПАР

1997 ҫулхи кәрлачән
30-мәшәнчә тухма пүсланә

16(834) №,
2014, ака,

26

Хакә
ирәклә.

ЧАВАШ ХЕРАРАМЕ

Анне, анна та йämäk, мäшär... Эсир пуртан кил-çуртам äшä

16+

“Атте вәрçәран
таврәнмарә”.

2 стр.

Чаваш чёлхинче,
Ҫеçпәл Миши
шаннә пек, тинәс
хумә шавлә-ши?

3 стр.

Ҫамрәксем яла
суйлаççе.

4 стр.

Патәрьелти
спорт керменәнчә
пулса куртамәр...

5 стр.

Вәкәр...
үт хушмасть.

8 стр.

Каччасем...
хваттерлә
хәр шырасçе.

9 стр.

СДАЕМ В АРЕНДУ

АУ "Издательский дом "Хыпар" предоставляет в аренду помещения на 6 и 7 этажах здания редакционно-издательского корпуса, расположенного по адресу: Чувашская Республика, г. Чебоксары, пр. И. Яковleva, д. 13, для использования под офис.

По всем вопросам обращаться в 616 каб. или звонить по тел. 8-967-478-06-12, 56-00-67.

Чёлхе сутать,
чёлхе ҫалатъ.

Калараш.

ҪАНТАЛАК

Käntärla çörlle			
26.04	+	5	- 1
27.04	+	10	+ 5
28.04	+	14	+ 6
29.04	+	15	+ 4
30.04	+	18	+ 9
01.05	+	17	+ 11
02.05	+	20	+ 10

Йäх-несёле сума сáвать чáваш

Чаваш халäхэн истори тымарә тарән. Ёмёрсене перлештерекенсер ҫирәлләнсе кäна пыратъ. Нунаях пулмасы республикäра регионсен хушшинчи йäх йывäçесен виççемеш конкурсне пётемләтнë. Унта 23 ёç тäратнä, вёсечен 6-не ачасем хатэрлене. Жюри членесем Чаваш Республикинче, Тутарстанра, Мускав ҫывäхэнче, Челябинск облаçенче, Чемпәре, Ыгрыре, Красноярска, Новосибирскра пурänакансен ёçесене хак панä. Несёлсene асра тытать, сума сáвать паянхи әру! Аякра тёпленнé чавашен мäн аслашшё-асламашё, мäн кукашшё-кукамашё пирен тäрäxra ҫуралса вай илни паллä. Йäх йывäçё ҫулсерен паркаланнä пекех чаваш чёлхи те аталаңса пынине курас килет.

Конкурсра Новосибирскри Смирновсем сёнтернë. Вёсем темиçе сыпäкri тäвансен кун-çулне тёпчече пёлнё. Ҫак семьең йäх йывäçё 1745-2013 ҫулсенче ҫут тёñчене килнë тäванесемпе паллаштарать.

Ёçчен те мäнаçlä, әслä та мухталä пирен халäх! Чаваш чёлхи кунёнче Иван Яковлев палäкё умне пустараннисем ҫирәплется калареч ҫакна. Шупашкарта кäна мар, республикäри районсемпе хуласенче те, йäхташшамарсем пурänakan ытти тäräxra

та ҫакнашкан митингсем иртрёç.

ЧР культура министрё Вадим Ефимов Иван Яковлеван Халалёсene ўша хывмалли тавра сáмах пусçарч. Вेरентсе калани, паллах, сута малашлыха үз хывма пулашать.

ЧР вёрентү министрён ҫумә Светлана Петрова хäйен сáмахэнче ҫак кун Пётэм чаваш диктанчё иртнине аса илтерч. «Ху сёклен те – халäхна ҫёклө», – Никита Бичуринан Халалё ҫинче чарәнса тäçе вäл. Ҫавнашканах ачасене, мäнуксene чавашла вёрентме чёнсек калареч.

ЧНК вице-президентчё Петр Ивантаев ҫак эрнere Чаваш Ен делегацийе Кäнна Кушкине кайса килни ҫине пусам турё. Ҫул ҫурев хыççan Иван Яковлев ҫурална тäрäxha аталаңтарасси ҫинчен республикäри влас ҫыннисемпe калаçнине палäртре вäл.

«Хыпар» Издательство ҫурчён директорён-тёп редакторан ҫумә Геннадий Максимов калашле, ҫакантा пустараннисене юрлä ҫумäр та витереймест, чавашла пёлни, тäван халäха юратни вара вай парса тäрать. ЧНК урлä чаваш кёnekисене йäхташшамарсем патне ҫитересшён вäл. Ҫак ёçе усламçасене явäстарасшäн. Республика тулашёнчи ял, шкул библиотекисем ҫене кёnekесемпe пүянлансан тем пекехчё.

ТЁСЛЁХ ШАЙЁНЧЕ

Хёрсем қара каяшаш

— Аләкран кәларса ярсан чүречерен килсе көрет, — терәс учительсем Вера Барко пирки. Хәюлә та хастар, маттур хәр ача пулнанран қапла калаңчәмән. Җирәп тәллевлә, тәрәшуллә, пур җәртә тә малта пыракан вәренекенне «ЧХ» вулаканесене тә паллаштарас килч.

Көсөн Җирәп вәтам шкулән 11-мәш класенче ас пухакан Вера ачарнах спорта түслә. Йылтарах биатлон, акватлон, шывра ишессине, чулассисикессине кәмәллать. Районта Вера сахал мар пәрремеш вырын йышаннә. Җавна май Хисеп хүчесен шучә тә ҹук. «Зарниңасене» 7-мәш класран тытәнса пәр сиктерми хутшаштать.

Вера күккәшепе инкәшә пәтәнче пурәнать. Амаш ҹамрәлах ҹул ғинчи инкекре вилнә. Вицсәри хәр ача ўна лайәх та ас тумаста. Кайран ашшә тә чирлесе ёмәрләхе уйрәлса кайнә. Верәна тата тәтәшне Сергея күккәшепе инкәшә усрала илнә. Тәпәр ашшә-амашенчен тә лайәхрах ҹитәнтире вәсene ку ҹемье-ре. Тәләх пулнине пачах та түйма паман. Сергей халә И.Я.Яковлев ячеллә ЧППУра физикәпа математика факультеттәнче вәренет. Хәр пәрчи вара 11-мәш класс ҳыңсан Володәри ҹар училищине каяс ёмәтпе пурәнать. Ҫар психология пулласшан вәл. Верәна мән ачаран ҹар ыннысен түмә иләртнә. Пәчәкренех вәрә ҹинчен киносем курма, кәнекесем вулама юратать. «Тәвән ҹәр-шыва хүтәлес, ўна юрәлә пулас килет», — тет мал ёмәтләскер.

Мән аслашшә украин пулна унән. Ашшә Тутарстанри Пәлләхар хулинче ҹуралса ўснә. Кайран Патәрьелне күсса килнә. Верән ашшә тә, амаш тә шкулта физкультура учите-

ләнчә ёсленә. Хәр ача спорта юратни ахальтен мар апла. Евгений Николаевичпа Альбина Геннадьевна Верән ҹутә ёмәтне пурнаңа көртес тесе ынаңчә.

Редакцирен. ЧР ҹар комиссиячән граждансене ҹар тивәнене пурнаңлама хатәрлекен уйрәм пүсләхәп С.Плакинпа калаңчәмәр. Паянхи кун Раңсайре Суворов тата Нахимов 17 училищи. Хәрсене пирән ҹәр-шыври ултә училищәре йышаннаңчә: 1. Саратов областини Вольск ҹар училищи. 2. Санкт-Петербургри транспорт тата тыл академий. 3. Пензәри артиллериле инженери институч. 4. Ростоври ракета ҹар-институч /Дон ғинчи Ростов/. 6. Новочеркасски аслә ҹар училищи. Шелте, Вологдари ҹар училищи пирки татаклан калаймар Сергеј Плакин. «Сүлсерен Раңсай ҹар училищисене 20-30 хәре ҹеч йышаннаңчә. Конкурс калама ҹук пысак — пәр вырына 40 ын. Театр училищисене ҹакан чухлә абитауриент ҹук. Ҫапах та пуса усмалла мар. Қаңал Җаваш Енрен 300 ытла ҹамрәк ҹар училищине кайма хатәрленет», — терә вәл.

Верәна, хәй умне пәчәк-кәллех ҹирәп тәллев лартнәскере, ўна ыннысен түмә иләртнә. Пәчәкренех вәрә ҹинчен киносем курма, кәнекесем вулама юратать. «Тәвән ҹәр-шыва хүтәлес, ўна юрәлә пулас килет», — тет мал ёмәтләскер.

Елена АТАМАНОВА.

Комсомольски районе.

Автор сән ўкерчек.

«Хыпар», «Ҫамрәксен хаҹачә»: электрон ҹырәнтару

Тәпләнрех — www.hypar.ru сайтыра

2014 ҹулан
II ҹурри валли
«Хыпар»,
«Ҫамрәксен хаҹатне»
электрон мелле
ҹырәнса илме пулать.

Ҫур ҹулләх хак:
«Хыпар» — 90 тенкә,
«Ҫамрәксен хаҹачә» —
50 тенкә.

ТЕТТЕ
ИГРУШКА
манташ
САМАНТ

“Тетте”, “Самант” журналсене ыйтатех.
Эсир вара хальләхе вәсene ҹырәнма
әлкәреймен-ха.
Апла пулсан кая юлмасәр пепкәрсene
те парнепе савәнтарма ан манәр!
“Танташ” хакә 280-44, “Тетте” — 143-
52, “Самант” — 181-02.

«Амтә вәрçäран таврানмарә»

Комсомольски тәрәхенчи Көсөн Җирәпелте пурәнакан Анна Ефимова ёчченләхшән тата хастарләхшән Ленин тата Ёңләх Хәрлә Җава орденесене тивән. Пурнаң тумхажәсене ҹентерсе ырә ята тивәннәскерне ял тәрәхенчи ҹамрәксем сума суни, манса каймани паха.

Начаркка, ҹиншешке...

Ялти шкулта ҹичә класс пәтернә ҳыңсан малалла вәренме май килмен унән. Қүршёри ферма заведующий пәррехинче ёссе чөнме килнә. 16 ҹулту хәр түрх килешнә. Амаш ҹечәкскерне хәрхенән пултин та хирәслеме пултарайман. Аннәсәр пүснә ҹемье тата тәввәтән-չке. «Калама ҹук начаркка та ҹиншешкечә, ўт-пүрән тәрекленсе ҹитеймен. Вай ҹитместәч. Җавна пулах манпа никам та ёслесшән марчә, — каласа қатартать Анна апла. — Лашине та хамәрнах күлмә тивән. Утти-уләмнә та хамәрнах тиесе килнә. Ун чухне йәлтәх алә вайәпе пурнаңланә, халхы пек механизаци таврашә та пулман». Чәтә, йывәр тесе пәрхаша кайман вәл. Каштахран вай илнә Анна, ёсе хәнәхса ҹитсе кәске хушәрах пысак ҹитәнүсем тума тытәннә. Ыттисемшән тәсләх пулса тәнә. Аслисем хәйсем ун патне туртәнма пүсланә. Пәчәк сынса сүрисемсәр пурәнайими та пулса ҹитнә хәр. Вәсем күс үмәнчә ўссе, пысакланса пыны савәнтарна пикене. Ара, пашаләх мәнле пысак туплаш пулать-չке. Вәрә ҳыңсан никам та хәй пирки шүхшламан. Колхоза, юхәннә ҹершива ура сине тәратмалла пулнә.

10-12 ҹура тарана илнә. Лайәх пәхмалла пулнә, ҹамрәкскерсene вәлерме юраман: амаш ҹүри-сene хәй айне та тума пултарнә, тепәр чухне пурин валли сөчә ҹитмен. Анна апла ачисене та явәстарнә ҹамәл мар ёсе. Сынасем валли күхнәран витри-витрипе апат йәтнә. Үнсәр пүснә ҹулла хирте пай илсе чәкәнәр ҹумланә. «Асасемпе килте ларса та курман. 1-2 үйәхранах ёсе түхнә. Хуняма, анне пәхнә вәсene», — тет Анна Максимовна.

Ҫавәпех пахчара

Анна Максимовна Петер Васильевич тәватә ывәлла пиләк хәр пәхса ҹитентернә. Сакәр мәнүк вәсен. Халә көсөн ывәләпе тата кинәпе пурәнай. Мәнүкә Таня асламашә тавра явәнать кәна. «Асанне, мән туза пуллашас?» — чәвәлттесе ҹеч тәраты хәр пәрчи. 5-мәш класа ҹүрекен Таня ўссең түхтәр пулма өмәтленет. Асламашән юн пусәмне висет, эмел ёстерет.

Анна апла ҹу ҹитсен пахчара та кәмest. ывәләпе кине күнәпех ёсре пулнә май сөр улми, кишәр-сухан ҹымлат, утә пүстарса типәт. Картиш тулли вильәх-чәрләх, хур-кәвакал пулнә май. Петер Васильевич валли та ёссе тулииех. Шәкәл-шәкәл, пәр-пәрине килештерсе пурәнай. «Мәнүкәм ҹирәп сывләхә ўсчәр. Пурнаңра вәрә ҹурмалла ан пултәр. Унран хәруши нимән та ѿс», — терә юлашкынчен Анна Максимовна.

Елена ГЛУХОВА.
Автор сән ўкерчек.

Ҫемье-
пүстарәнсан алла
хаҹат-журнал
тытма вәхәт
тупәнатех. Ун пек
чухне амашенчен,
асламашенчен е
кукамашенчен ачи
е мәнүкә хәй
юратакан

“Танташ” хаҹатпа

“Танташ” жүрналсене ыйтатех.
Эсир вара хальләхе вәсene ҹырәнма
әлкәреймен-ха.

Апла пулсан кая юлмасәр пепкәрсene
те парнепе савәнтарма ан манәр!
“Танташ” хакә 280-44, “Тетте” — 143-
52, “Самант” — 181-02.

САМАХ ПАРДАР-ХА

Чаваш чёлхинче минес хуме шавлёши? Барман кашлёши?

Марина ТУМАЛНОВА

«Халыхан ас-тәнепе унан мён пур тәнче курәмне таван чөлхе чун парать. Унсар чан пёллү چук», – тене Иван Яковлев Аслы Берентекенемер. Ваттисем калашибе, чёлхинче Атала та пёвеле мепе пулаты. Сёр пин юрд, самах, төрп چёр-шывенче, чан та, хөвөл та јашарах.

Журналиста җивеч калем тәрантара. Еңпе тәтшах яла җүртпәр. Унта шапах пирән ҳаҷат-журнала ытларах ысырнаса илең. Ҳамәр йыша тата пысаклата килет. «Чавашла ысырниң ёнланмас тәй», – қамәла паста хәшё-пёри статьясе сүтсе явма пүсласан. Ҳаҷаттан юлашки номересене те вуланә ёнтә вәсем? Те яланах тиркешме хәнәхни пёттер? Унашталисем, паллах, пичет қаларәм-мәсендеш писсе пырасцә. Кайран чаваш халыхе пётие пынишэн пашарханса чан ҹалаптар-и? Җаканшан кам ай-аплә? Паллах, эпир ҳамәр. Чавашла пёлнә җөртек вырасла перкелешетпәр. Ачасеме ашшә-амаше та, вәрентәкенсем та таван чёлхепе калаасашан мар. Җакнашкан тәсләх кашни утмрах. Кайран шкулта чаваш чёлхине вәрентиме та йывар тетпәр. Юлашки ваххатра ял ачисем та вырасланса пыны күс көрет. Йәх-несөле хисеплемени мар-и ҹакә? Манан пёр пёлшүхулара ҹиттәннә. Җав ваххатра ялти ватат кукамашшәп чан чавашла калааса та вәл. Хаш-пёр самах қүсарәвне словарыте шыраса тупаты. Мәнүкәсем таван чёлхене манимашан тивәслих мухтакыйту хур-шуралар күрнә хөрдәрәм.

Студент чухне общежитири пёри пүләмре пурәнекан ысыркапа урамри халых калаасавне итлесе хәйне май тәпчев ирттертәмәр. «Эх, чавашла-вырасла пакалтани мәнешкел илемесәр», – тараххвне шәнәстараймас тәчә Самар ҳәрә. Ҳәй, Чаваш Республикинчен аякра ҹиттәннә пүлин та, пёчеклек амаше чёлхине ашса хывнә. Үнтанпа нимән та улшәнман. Транспорта көрсен, тәсләхрән, нумайшән карас телефон шәнкәртматта пүслат. «Троллебус ҹинче...» – ёнлантарма пүсласа ҳайхисем. Вәсем ун сине хәларса ларнә пулсан ҹаннипек тәләннәттәм, анчах пурте шала кәнә-չке. Тата какай ҹатма ҹинче ашаланә-ши? Ахартнек, ёна тутә кәмә. Апата, паллах, ҹатмар пёсермелле. Вак-төвек кана пек, анчах чёлхене ҹүп-саплантара. «Звонить туни», «Стирать туни» тата ытти тем «туни» пирки вара самах хускатас та килмест...

Авалхи чавашсем пурәнән вырасланып паллашма ҹаскәлә. Тутарстани Пайлхар, Сәвар, Пүлер хулиснене ҹитсе килни асра. Историе көрсө юлна ҹак тәрәх чавашсени кана мар, ют халых ҹинисене та иләртет. Җаканта французызиме паллашма түр килч. Вәсем чавашла вәрентиме пүсланәшчә. Эпә шкулта ѡса хывнә французы чёлхине аса илтәм. Пёр-пёрне ҹамәлләнах ёнлантәмәр. Чөлхе ҹывәхлататы ҹинисене.

Ют چёр-шывра пурәнекан юлташ чаваш чёлхишән тун-сахланине тутәп. Таван тәрәх килсен ѡста кана ҹитмest-ши вәл? Җенә спектакльсенине кайса курать, ҹенә кәнекесем түннаты. Тата юлташесиме чун каничине сәмаклать. Эпир вара, ҹаканта пурәнекан, анне чёлхине хаклама пёлмestпәр. Ют چёр-шывра төлләннә юлташах чаваш пулса ҹуралнишән мәнасланаты.

Французызиме патне төпөр хут таврәнас килет. 2000 сүлтана Жан Марк Лерклерк 20 чёлхепе юрд шәрәнтарнанән Гинесс рекордесен кәнекине ҝенә. Ваххат иртнәсемене унан репертуаре тата пүянланнә. Вәл 36 чёлхепе юрд вәреннә, ҹавашла чавашши та пур. Франци ҹинни Ялтәри чёлхесен фестиваленче хәйен пултаруләхепе тыктанлан. Чавашсем урәмрах тәвәллән алә ҹупса хавхалантарнә ёна. Мероприятие хутшәнкан симе ташланы.

Пётртөнене Пётрм чаваш диктанчә ҹыратпәр. Ҳамәр Республикарисем кана мар, тәнчилик саланән јаххашамәрсем та ҹак ёче хутшәнни, хайсен пёлөвне төрәслени савантара.

«Ваххат ҹит. Чаваш чёлхи та тимәр тате. Җивеч пулә. Ҳөртнә хурçә пек пулә. Чаваш юрринче тинес хуме шавлә, вәрман кашлә, вәчә-хөррисәр уләхсем симесленсе выртә. Авалхи хуйхә сасси илтәнмә, телей күс умне тухса тәрә...» – ҹырса хаварнә Җеңпәл Мишиши. Җав ваххат ҹитессе ҹав тери ёненес килет.

«Виҹә ҹветтуйран пёри – Җеңпәл Мишиши»

Шәпа ҹул кәтартса пыратыре. Пёлтәр, Чаваш наци конгресе иеркелекен Аслы Пуху умэн, Украинари јахшашамәрсем патне ҹыру янәччә. Җаканти ентешсени пёри түтәмне пёрилештернә Надежда Лисовая ҹийенчек сас паче. Шупашкара кильмессерен ҹенә шуҳаш төвәленни, хават хушанни пирки самах хускатре вәл. Надежда Ивановна ун чухне та Чаваш Республикине килсе кайнә, анчах унпа төл пулма май килмерә. Үнтанпа тәнче историйе нумай пуләмпа пүянланчә. Шапах халыхе, Украина халыхе канләх ҹухатнә ваххатра, күрнәсма май киччә ҹаврәнәсүлә ҹав хөрдәрәмпа.

Надежда Ивановна ашишпе амаше – Сөрпү районенчен. Иван Егоровича Юлия Тихоновна ысыркапа Мари Республикинче төлләннә, 10 ача ҹуратна. Надежда Ивановна ашишпе ҹиттәсемпә иймәкәсценен тааттәшә Шупашкарта пурнарат. Җаванпах ҹулталакне 3-4 хут Чаваш Республикинче ханаланаты јахшашамәр.

«Эпә 1981 ҹултанпа Киевра пурнатап. Ун чухне пропискана тәма ҹав тери йывәрччә. Стройкана вырассан ҹана пүләмре тивәстетретчә. Ку енепе мана ҹанәрәп тесен та юраты. Стройкана кайсан участок пүсләхә чарса: «Җеңпәл камне пёләтән-и? Унан күн-ҹулә таталынә вырасна сүтсе күрнә-и? Эпә – ҹав тәрәхран. Ҳамәл пулсан – пүләре ҹула тухәрәп – тәрә. Киеври ҹөр-ҹөр прорабран шапах унпа төл пулни шапа парни-ши?» – калааса та тасы Надежда Лисовая. Тата тепәр хәйне евәрләх ҹыхантара төснене. Җав прорабан арамә та – Надежда Ивановна. Унсар пүснә иккәш та пёри күнра ҹурална.

Чаваш хөрә Украинари семье ҹаварна, ача-пачалла пулна. «Пёррә Җеңпәл Мишиши пирки ҹырна ҹенеке алла лекрә. Ӧна вуланә ҳыңсашан кәвар ҹөрләх ҹавацан вил тәприйе ҹине сүтсе кимлек шуҳаш тყытрам. Ун чухне участок пүсләхә Иван Божок тивәслә канәва тухнәшчә ёнтә», – аса илет хөрдәрәм.

Иван Иванович Остер ҹыннисемпә паллаштарнә ҹана. Җулсерен вәсекен хүшшинчи түсләх ҹирәпленсе ынни паләртса хаварас килет. «Пирен тәрәхра виҹә ҹветтүй: Десна юхан шыв, XI ёмәрти чиркү – истори паләк тата Җеңпәл Мишиши», – мәнаңланса калать-мән Остер халыхе.

Иван Иванович Остер ҹыннисемпә паллаштарнә ҹана. Җулсерен вәсекен хүшшинчи түсләх ҹирәпленсе ынни паләртса хаварас килет. «Пирен тәрәхра виҹә ҹветтүй: Десна юхан шыв, XI ёмәрти чиркү – истори паләк тата Җеңпәл Мишиши», – мәнаңланса калать-мән Остер халыхе.

Чаваш хөрә Украинари ҹиттәсемпә паллаштарнә ҹана. Җулсерен вәсекен хүшшинчи түсләх ҹирәпленсе ынни паләртса хаварас килет. «Пирен тәрәхра виҹә ҹветтүй: Десна юхан шыв, XI ёмәрти чиркү – истори паләк тата Җеңпәл Мишиши», – мәнаңланса калать-мән Остер халыхе.

«Җеңпәл» пёрилешүн сайчә питә пүян. Җак ушкән 8 обласе, 4 хулана ҹыхантара. Күн-ҹул уттипе тан пыракансем ҹаваш сассине ҹухалма памаң. Надежда Ивановна Валерий Сидоров пулаша пыраты.

Киевра вырасни шкулә ҹәсләмә пүсләнилә – күрәмлә пуләм. Унта таван чёлхепе калааса вәрентең. Надежда Лисоваян мәнуәсем та вырасни шкуләнчи уроксени сиктересшән мар. Ҳәр ачасем ҹавашла юрласа ташлашә, сәвә калаң. Сәмах май, украин поэчә тата композитор Юрий Половецкий та ҹаваш юррисене вәренме пүсләнә.

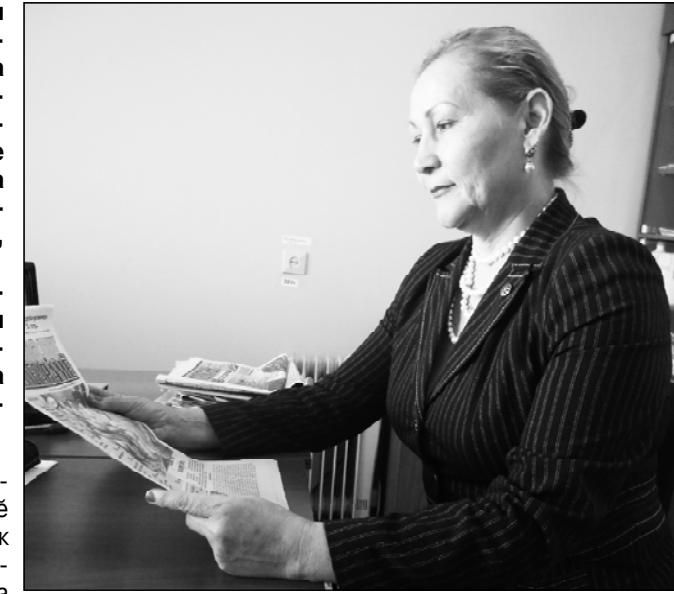
Нумаях пулмасть Украина Тарас Шевченко ҹуралнранпа 200 ҹул ҹиттәнне анлә паллә түр. Пин-пин ҹын хутшәнә асән ҹасәнчә ҹавашсем унан «Халал» ёңсөн тааттә ҹөлхепе – ҹавашла, украинла, вырасла, акәлчанла – вуласа ҹана. Итлекенсем ҹылайчен алә ҹупса хавхалантарнә вәснене.

Кәсалхи нараң үйәхәнче ҹавашсем Парламент наци библиотекинчи ҹенекепе массәлә информаци хатәрәсөн куравне хутшәнә. Җав ҹесен урлә таван халыхан историне, культурине, йәли-йәркүнне ҹаттарнә.

Надежда Ивановна ҹаваш Республикин интеллигәнцијәпе та тача ҹыхану ҹирәкеленә. Паллә халыхи ҹыравәсәмпә сәвәсәмпә пулашнипе вырасни шкулә ҹүмәнчи библиотека пүянланах пыраты.

Җеңпәл Мишишине ҹытарна ҹүрәнә пёлтәр гранит паләк үчнине паләртмасәр иртәмән. Аяки ҹавашсем Остер шкуләнчи музее ҹирәкене көртме вай ҹитернишән епле савәнмән.

Украинари јахшашамәрсем «Җеңпәл» пёрилешүвән ёмәчәсем ҹунатла. Вәсем ҹине тәнипе влас ҹыннисем Остер хулинче наци музей ҹирәкелемешкән 10 сотка

ҹөр үйәрса ҹана. Җак вырәна харәрләх ҹавашсем ҹирәкеленә. Җак ысыркапа ҹавашсем 50 пин гривен /150 пин тенкә ытла/ таакланә. Донецк үйәрәмән ертүснә Рудольф Семенова мухтаса хаварас. Вәл чи малтан 500 гривен /1 пин та 500 ытла тенкә/ ҹана. ытласе та хәйсен түпине хываң. Ҫапах та ҹавашла аталантармашкан Надежда Лисовая хайен үкәнине та, ваххатне та шеллемест. Аренда бизнесенче ҹылекенскерән енчәкә хүләнланах пытәр. Төпәр самант: 2012 ҹулта ҹаваш хөрдәрәм райони «Җулталакри ырә тавакан» конкурса ҳүтшәнә. Ӧна Миклюх-Маклай ҹул ҹүрәвән тата этнографән йәх таатмәсем ирттернә. Конкурса паләрнәшән Надежда Ивановна Тав хутне тата ҹемье гернене тивәшнә.

Юлашки ваххатра Украинари ҹавашсем мәнле пурәнине пёлес килчә манән. «Малтанхи пекех. Ҳаксем өрәхсе кайрәс. Бензин паләрмаллах хакланчә. Общество организацийене тәкәнмәш. Эпир ҳамәр та пысак политика кәмestпәр. Вәрçә ҹана ан пүсләнә», – пётрмләтет Надежда Ивановна. Ҫавнашканах ысыркапа ытларах ҹәлемеллине паләртре вәл. Вәсекен чёлхене юратма хәнәхтармалла. Ҫапах та ҹавашсем мәншән таван чөлхерен ватанаң-ши? «Историпе ҹакәкланман ҹын ҹана таван халыхан ютшәнать», – ҹирәп-ләтет хөрдәрәм. Ахальтен мар унан мәнуәсем темиже чөлхе пёлнипе мәнаңланашә.

Общество организацийен членесем спортта та түслә. Украинари ҹавашсем тәнче, ҹёр-шыв, район шайенчә ҹамәртусенче мала тухаң. Җарина ГРИГОРЬЕВА.

Автор сән үйерчек.

КУРАВ

Илемпе ҹас-хакал тәнчи

Чаваш чёлхипе литератури эрнинче «Радуга» культуралла курав центрәнче Республикари 15 вәренү учрежденийенчи 1150 ытла ача «Чаваш халыхен илем тата ҹас-хакал тәнчи» куравпа паллашрә. Шкул ачисемпә студентем Раҫеїй Федерацийен искуствасен тава тивәслә ҹеченән, ҹаваш халых художникен Моисей Спиридоновән 60 ҹече паллашрә. Качча каякан хөрән көпипе пёркенчәк, авланакан йәкәтән шупәрләре тури, төрлөн көпесемпә эрешлесе илемләтнә пицихисем урәмрах пысак выраса ҹыннән куравра. Паха та пүян ёсөнчене төрә вәрттәнләхнә.

хайне евәрләхнә, унан көввине сәнланә ўнерчә. Эрешлесе тәртнә сурпансене Моисей Спиридонов республикари төрлә районта экспедицире пулна май пүстарнә.

Экскурсире ачасем ҹаваш төррипе, наци түмәп, йәли-йәркүп тата кукультурипе тәпләнрәх паллашрә. Авальхи ҹаваш төррипе – вәсекене хөвөле, ҹөре, шыва, ҹывәҹа, ҹуртсени, кайәкссене чөр чунсени сәнланә ҹаваш – вулама та май пүрри төләнтерчә вәренекенсөн.

Елена АТАМАНОВА.

ПУСАРУ

Искусство терапиен пүләмне усна кун «Аяя, Тилә, яра пар!» /режиссер - ЧР тава тивәслө артисчә Юрий Филиппов/ спектакль кәтартрәц. Театр сеансы чирлисене саваң кәмәл парнелер. Куракансем алә үспрәц, чунтан күлчәц. Чайаш көвви үсмимле хашпәри ташша яма та хатөрчә. Спектакль хысцан пациентсем пултаруләх ушкәнне

Үнерпе сиплеңгә

Сүсәрсене патшаләх кәна мар, общество та айкинче сирсе хәвармась. Вәсем шәпа күрентернисене йәркеллә пурнаңца таварас, сыввисиме пәрле хутшәнтарас тәллеве өчлеңгә. 2012 үзүлә ЧР Сывлых сыйлав министерстви, республикәри Хәрапамен канашә, Чайаш патшаләх пукане театр «Искусство терапии» пәрләхлә проект хатөрлөр. Вәл «Рено-ва» ыра кәмәлләх фондчы грантне тивәнчә. Җәнәләх хута кайнә май пәлтәр Республика клиника, Җәнә Шупашкар тата Канаш хулисени больнициәнче пукане театрнин мини-спектакльне пур 15 хутчен кәтартрәц. Куракансем - инсульт тата инфаркт чатса ирттерн пациентсем. Хальхинче, ака уйәхен 18-мәшәнчә, хула 1-мәш клиника больницин реабилитаци уйәмәл пултаруләх лапамне җаврәнчә. Унта шалкәм җапнисем, пүс мими, нерв тытәмә чиресиме нушаланаксем, алә-ура ёслеме пәрахнисем сипленеңгә. Сыватмашра пысак технологилә хальхи ыышши хатөрпе кәна мар, искусство меләре та усә кураңгә. Үнер - тәләнмелле вай-хәватлә тәнчә. Ана курма, итлеме, тытса пәхма май пур. Җаванпах вәл чуна хускатать, ыявәрләх сирет кәна мар, сывләх тәреклетме та пул-

шать. Үкерү, сәмахран, алә моторикине, юрлани вара калаша аталантарма пуллашаңгә. Пукане театрнен үнере та сүсәрсемшән лайәх витәм күнине специалистсем та үирәплеңгә.

- Реабилитаци уйәмәл ыттысценен уйәләләр тарап. Кунта стенасем та үтәрәх, вәсесе картинала илемләтнә. Пүс мимин ёсне йәркене көртес тесе пациентсеме лайәх кәмәл-туйым парнелеме тараптап. Сиплевшән җакә питә пәлтәрәшлә, - паләртә хула 1-мәш клиника больницин тәп тухтәрә Лидия Воропаева.

Проект ертүси, Чайаш патшаләх пукане театрнин директор Елизавета Абрамова реабилитаци уйәмәл курәмлә материал - пуканеллә перчетке - парнелер. Ку ахаль тетте та, җи-пүс та мар, вәл чирлә җыннән шүхәшләв ёш-хәлне аталантарма, пүрнене вылятма пуллашты-мән. «Пысак пүрнене - кача, ыттысем - пикесем. Җав яш авланма шүхәшланә та хәр шырат. Авә епле чуп тараптап. Җапнисем, пүс мими, нерв тытәмә чиресиме нушаланаксем, алә-ура ёслеме пәрахнисем сипленеңгә. Сыватмашра пысак технологилә хальхи ыышши хатөрпе кәна мар, искусство меләре та усә кураңгә. Үнер - тәләнмелле вай-хәватлә тәнчә. Ана курма, итлеме, тытса пәхма май пур. Җаванпах вәл чуна хускатать, ыявәрләх сирет кәна мар, сывләх тәреклетме та пул-

шать турәц, юмах киләшнине пәлтәрәш.

«Эпә больнициәра час-часах сипленетәп. Паян курни мана питтә тәләнтер. Вәрәш вәхәттәнче та артистсем госпитале аманнә салтаксене хавхалантарма җүрән. Җак сәнәләхе пүсаракансене эпә тав тараптап. Пүсламашенчен вәсне җитиччех эпә күлтәм, артистсем чуна витермелле выляшгә. Спектакль хысцан кәмәл та улшәнчә. Кирек хәш больнициәра та юмаха хапәлласах ыышәнчә», - шүхәшне пиренне пайларе җамрәкакшар мәр хәрәрәп.

Юлашкынчен куракансем җитес спектаклән сыйнәкә палаштап. «Хәсан курма пулә-ши ўна? Больнициәна театр тепре хәсан килә?» - ку ыйтусене проект авторе үсәмлатрә.

- Җываж вәхәттәх май тупма тараптап. Җапах та проект пәлтәрәшне шута илсе хамәр ыра пүсарака малалла тәсәнәп. Тепәр хутчен ёс хатөрлесе грант имле тарапат шүхәш пур, мәншән тесен хальхә артистсем түлөвсөрөх ёслеңгә. Искусство терапии сиплевре мәнне витәм күнине тухтәрсем тәпчесгә, көсөх пәтәмләтү тәвәс, - терә Елизавета Абрамова.

Пархатарлә ёсе малашне та пурнаңца көртме вәсесе вай-хал сунатап.

Алина ИЗМАН.

Район центресене спорт керменесен ёш-хәлне пирен хацат корреспонденчесен сәнасах тараптап. Черетлә командировка Патарьель тарапхәнче иртә май 14.30 сехет тәләнче ачасемпе җамрәкен спорту шкулне «Патарь» көрсө куртамәр. Андрей Владимиров инструктор, пире кәтсөх тәнә тәйен, фойереччә. Вәл спортомплекспа палаштар-ма хаваспах киләшрә.

Татьяна Торговцева тренер патне кәсән ушкәнти хәр ачасем аэробикана пухнән. Шамшака җемсетме хүнәр та, пәрса пекех сиккелеңгә. «Нумаях пулмасть Шупашкарта иртә спорту ташшисен конкурсне хутшәнта-мар. Унта вали хатөрлөнө мәре кәтартатпәр сире», - калаңрә җамрәк хореограф. Вәл кунта пуре 4 ушкән ертсе пырат, хәрәмсем та кулләх көлтөкене писәхтерме җүреңгә-мән.

«Олимп шанәсесем» ушкәнти хәр ачасен пултаруләхне курса саваңнә хысцан бассейна үсү тараптап. Җысаккинче - икә ыныччә, пәчәккынче никам та үкчә-ха. «15 сехетре секции җырәннисем җитмелле. Ишес енәп шанәс паракансене Сәкәт, Патарьельти 1 тата 2-мәш шкулсөнчен сүйласа илтәм. Пуре 3 ушкән ертсе пыратап, кашничех - 15-шер ача. Вәсем кунта түлөвсөрөх үсүрәңгә», - әнлантарчә Валерий Платонов тренер. Көсөх үнән воспитаникесем шавласа көчес, түрх хывәнмалли пүләмләлле утарчес.

Тренажер зале хүпә марчә.

Хул-сүрәмне тәрекләткен икә яша сәмах чәнсә кансәрлемәрәмәр, малалла утрамәр. Спортузл вара пушахчә, ирәклә майпа кәрешекенсен, сәтел җи теннис, ытти секциире никам та үкчә. Шел...Кәнтәр енчи тарапхә ысынсем үсүхе аппаланна та пүсләрә-ши?

Республика Пүсләх Михаил Игнатьев физкультура спорту комплексене тулии хәватпа җәлләттерес, җамрәкене кәна мар, асләрх үсәмрисене та физкультура түслаштарас тәллевепе ятарлә хушу каларчә. Унта киләшүллән республикәра үйәхсеренең Сывләх спорту күнә иртет. Пуш үйәхенчә акция Патарьель районен тәп больницин ёш-хәлне уйәмәх хастар хутшәннине каласа кәтартрәц. Сывләх пурнаң үйәкине пәхән тәләшпе тухтәрсөнчен ыттисим та тәсләх илнә.

Шәпах паян, ака уйәхен 26-мәшәнчә, спорт керменесен халәх түлөвсөрөх ыышәнәңгә. Җак кунпа ынысем туллин үсә курасса шанас килет.

Алина ТИМОФЕЕВА.
Автор сән ўкерчәкә.

ФЕСТИВАЛЬ

Teamp хәнасене хапәл

Чайаш патшаләх оперәпа балет театрнене Пётр тәнчери балет фестивале иртет. Ана вун саккәрмеш хут йәркелер. Ака уйәхен 22-мәшәнчә чайаш артистсем «Тысяча и одна ночь» /Ф.Амирев/ спектакльне сине түхрәс /ана 1989 үзүлә/ пәрремеш хут кәтартнә/. Вәл хөвөл тухаң юмахесен тәнчине илсе җитерет. Хальхинче Питертен ченсе илнә постановщикем - Давид Авдыш балетмайстэр тата Анна Устинова художник - ку ёсе чылай җенәләх кәртнә. Дирижер пульчә умне Чайаш Республикин искусствасен тава тивәслө ёш-чесене Ольга Нестерова тәчә. Тәп партисене Чайаш халәх артистчә Айдар Хисамутдинов, Андрей Субботин, Анна Серегина, Марианна Чемалина, Анастасия Абрамова, Дмитрий Поляков, Булат Гатин, Ольга Са-

паркина тата ыттысем ташлар. Ака уйәхен 24-мәшәнчә республикәри хуласиме районене пурнанаксем валли «Тысяча и одна ночь» спектакле тепәр хут кәтартрәц. Ака уйәхен 23-мәшәнчә Мари патшаләх оперәпа балет театрнен артистсем «Корсар» /А.Адан/ спектакльне куракана түтәнләр. Мускав сцена әстисем - Рафсей халәх артистки Мария Аллаш тата Рафсей тава тивәслө артистсем Игорь Колба Илья Кузнецов - П.Чайковский «Лебединое озеро» постановкәра хәйсен пултаруләхшәпе палаштарчә. Паян фестиваль гала-концертла хүнән.

Марина ГРИГОРЬЕВА.

Йәх-несәле сума саваты чайаш

Геннадий ВЕРГОЛОВ сән ўкерчәкә

/Вечерний ВЕРГОЛОВ сән ўкерчәкә.
Пиләк үсү каялла ака уйәхен 25-мәшәнчә чайаш наци радиове ёслеме пүсләр. «Сүмәр үсүн тыр-пул ўнса пулать. Эпир җакәнта калаңни та ыра җимәс патәрччә», - паләртәр Чайаш наци телерадиокомпанийен пүсләх Александра Магарин. Уяв тәлне вәсем җамрәк саватын конкурсане пәтәмләтнә. Канаш районенең Шахасан вәтам шкуләнчи Михаил Остряков ыттысени хыса хәварма пултарнә. Александр Николаевич ўна

диплома хавхалантарчә. И.Н.Ульянов ячәллә ЧПУ профессор Геннадий Корнилов җер үсүн синчен сүхалнә чәлхесене аса илчә. Җыруләх аталанайманран сүхланса юлайман вәсем. Җавна пулла халәхан кун-үсү паллә мар. Совет тапхәрәнче та 70 үзүлә 23 чөлхе пәтнә. Чайаш чәлхи нихәсан та вәсен ыышне кәмә. Инситетенең илтәнекен сәвә йәркисем та, юрәсем та җак шүхаша җирәпләттрәц.

Марина ТУМАЛНОВА.

УЯВ

ТЕЛЕРАДИОПРОГРАММА

ака, 28-су, 4

28 тунти кун

1 КАНАЛ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00,
18.00, 0.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15, 4.00 «Контрольная
закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15 «Время обедать!»
12.55 «Дело ваше...» 16+
13.35 «Истине где-то рядом»
16+
14.00 Другие новости
14.25 «Остров Крым»
15.15, 3.05 «В наше время»
12+
16.10 «Они и мы» 16+
17.00 «Надеин со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся»
16+
19.50 «Путь говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 «Случайный, или урожай планирования»
20.00 «Волны в стиле» 12+
23.25 «Вечерний Ургант» 16+
0.10 «Познер» 16+
1.10 X/f «СНЕЖНЫЕ ПСЫ» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Шары нашего тела». Смел и спелы»
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Местное время
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с «Тайны следствия» 12+
15.00 «Судья джамайка» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
18.15 «Примой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыш! 21.00 Т/с «СКИФОСКО-СКИЙ-3» 12+
23.50 «Мир невыспавшихся людей»
0.55 «Девчата» 16+
1.40 X/f «ИНСПЕКТОР ЛОСЕВ» 16+
2.30 «Закон и порядок» 19+ 16+
4.00 Комнатная схема

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чаваш ен 7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии 8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии 11.30-11.50 Вести-Чаваш ен 14.30-14.50 Вести-Чувашии 17.45-18.05 Вести-Чаваш ен 19.35-20.00 Вести-Чувашии

РОССИЯ К

7.00 «ЕвроНьюс» 10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры 10.15, 1.40 «Наблюдатель» 11.15 Т/с «ПЕРВЫЙ МИСОН» 12.15 Концерт Академического симфонического оркестра Санкт-Петербургской филармонии им. Д. Шостаковича Дирижер Ю. Темирканов 18.10 Академия 19.15 Главная роль 19.30 Д/ф «Гиперболоид инженера Шухова» 20.40 «Минск» с Петром Шепотниковым. «Кен Лоуч и его кино» 21.20 «Тем временем» 22.05 Д/ф «Запечатленное время. Мена 1945 года» 22.30 «Остров» 23.35 X/f «НИКОТ НЕ ХОТЕЛ УМИРАТЬ» 16+ 1.20 И. Штраус. Не только вальсы. Дирижер Ф. Коробов 2.40 М. Мусоргский. Фантазия «Ночь на Йорке»

НТВ

6.00 «НТВ утром» 8.40, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+ 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 10.55 «До суда» 16+ 11.55 Суд присяжных 16+ 13.25 «Суд присяжных». Окончательный вердикт» 16+ 14.35 «ДЕЛО ВРАЧА» 16+ 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие 16.25 «Прокурорская проверка» 16+ 17.40 «Говорим и показываем» 16+ 19.30 Т/с «ЧУХОЙ РАЙОН» 16+ 23.15 «Согдания. Итоги» 23.35 Т/с «ИНСПЕКТОР КУПЕР» 16+ 1.35 Д/с «Наш космос» 16+ 3.15 Т/с «ЕЩЕ НЕ ВЕЧЕР» 16+ 5.00 Т/с «ПАТРУЛЬ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение» 8.25, 11.50 X/f «КРАСАВИЧИК» 12+ 11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События 12.25 «Постскриптум» 16+ 13.30 «В центре событий» 16+ 14.50, 19.30 Город новостей 15.10 Городское собрание 12+ 16.05 X/f «СЕМНАДЦАТЬ»

29 ылтари кун

1 КАНАЛ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.00, 3.00 Новости 5.05 «Доброе утро» 16+ 19.45 X/f «РАЗРЕШИТЕ ТЕБЯ ПОЦЕЛОВАТЬ» 16+ 21.45, 1.45 Петровка, 38 16+ 22.30 Д/ф «Украина. Вторая Гражданская?» 16+ 23.25 «Професии - вор» 16+ 0.00 События, 25-й час 0.35 «Футбольный центр» 1.05 «Мозговой штурм. ЕГЭ» 12+ 2.00 X/f «КАРТУШ» 16+ РЕН

РОССИЯ 1

5.00, 5.30, 4.30 Т/с «АФРОМОСКВИЧ-2» 16+ 6.00, 12.00, 19.00 Информационная программа 112+ 16+ 23.30 «Смотреть всем» 16+ 7.30 «Смотреть всем» 16+ 17.00 «Надеин со всеми» 16+ 18.45 «Давай поженимся» 16+ 19.50 «Путь говорят» 16+ 21.00 «Время» 21.30 «Случайный, или урожай планирования» 16+ 23.30 «Вечерний Ургант» 16+ 0.10 «Ночь глядя» 16+ 1.05 X/f «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ: ХОЧУ ВЕРТИ» 16+

РОССИЯ 1

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 5.05 «Доброе утро» 16+ 19.45 X/f «РАЗРЕШИТЕ ТЕБЯ ПОЦЕЛОВАТЬ» 16+ 21.45, 1.45 Петровка, 38 16+ 22.30 Д/ф «Украина. Вторая Гражданская?» 16+ 23.25 «Професии - вор» 16+ 0.00 События, 25-й час 0.35 «Футбольный центр» 1.05 «Мозговой штурм. ЕГЭ» 12+ 2.00 X/f «КАРТУШ» 16+ РЕН

РОССИЯ 1

5.00, 5.30 Т/с «АФРОМОСКВИЧ-2» 16+ 6.00, 13.00 Званный ужин 16+ 7.00, 12.00, 19.00 Информационная программа 112+ 16+ 23.30 «Смотреть всем» 16+ 7.30 «Смотреть всем» 16+ 17.00 «Надеин со всеми» 16+ 18.45 «Давай поженимся» 16+ 19.50 «Путь говорят» 16+ 21.00 «Время» 21.30 «Случайный, или урожай планирования» 16+ 23.30 «Вечерний Ургант» 16+ 0.10 «Ночь глядя» 16+ 1.05 X/f «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ: ХОЧУ ВЕРТИ» 16+

Чаваш наци телекурав

0.00 Д/ф «В.Леонтьев: утренний смех» 16+ 0.70 М/ф «Утенок Тим» 0/+

Чуваш наци телекурав

12.00 Т/с «Татьянин день» 12+ 18.00 «Верное средство» 16+ 22.00 Т/с «ДЖАМАЙКА» 12+ 22.30 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+ 23.40 Т/с «Андрей Каневский» 12+ 23.50 Т/с «СКИПОСКО-СКИЙ-3» 12+ 23.50 «Мир невыспавшихся людей» 0.55 «Девчата» 16+ 1.40 X/f «ИНСПЕКТОР ЛОСЕВ» 16+ 2.30 «Закон и порядок» 19+ 16+ 4.00 Комнатная схема

ЧТВ

6.06-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чаваш ен 7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии 8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии 9.00 Доступная среда 9.15-9.55 Дл. часы, любимые. Конец по заявкам 13.30-11.50 Вести-Чаваш ен 14.30-14.50 Вести-Чувашии 17.45-18.05 Вести-Чаваш ен 19.35-20.00 Вести-Чувашии

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чаваш ен 7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии 8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии 9.00 Доступная среда 9.15-9.55 Дл. часы, любимые. Конец по заявкам 13.30-11.50 Вести-Чаваш ен 14.30-14.50 Вести-Чувашии 17.45-18.05 Вести-Чаваш ен 19.35-20.00 Вести-Чувашии

ЧРС

6.30 «ЕвроНьюс» 10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфирзовыми» 12+ 17.00 Д/ф «Кровь в лесу» 12+ 18.00 «Вечерний Ургант» 16+ 20.30 «Случайный, или парковка» 12+ 21.00 «Случайный, или парковка» 12+ 22.00 «Случайный, или парковка» 12+ 23.00 «Случайный, или парковка» 12+ 24.00 «Случайный, или парковка» 12+ 25.00 «Случайный, или парковка» 12+ 26.00 «Случайный, или парковка» 12+ 27.00 «Случайный, или парковка» 12+ 28.00 «Случайный, или парковка» 12+ 29.00 «Случайный, или парковка» 12+ 30.00 «Случайный, или парковка» 12+ 31.00 «Случайный, или парковка» 12+ 32.00 «Случайный, или парковка» 12+ 33.00 «Случайный, или парковка» 12+ 34.00 «Случайный, или парковка» 12+ 35.00 «Случайный, или парковка» 12+ 36.00 «Случайный, или парковка» 12+ 37.00 «Случайный, или парковка» 12+ 38.00 «Случайный, или парковка» 12+ 39.00 «Случайный, или парковка» 12+ 40.00 «Случайный, или парковка» 12+ 41.00 «Случайный, или парковка» 12+ 42.00 «Случайный, или парковка» 12+ 43.00 «Случайный, или парковка» 12+ 44.00 «Случайный, или парковка» 12+ 45.00 «Случайный, или парковка» 12+ 46.00 «Случайный, или парковка» 12+ 47.00 «Случайный, или парковка» 12+ 48.00 «Случайный, или парковка» 12+ 49.00 «Случайный, или парковка» 12+ 50.00 «Случайный, или парковка» 12+ 51.00 «Случайный, или парковка» 12+ 52.00 «Случайный, или парковка» 12+ 53.00 «Случайный, или парковка» 12+ 54.00 «Случайный, или парковка» 12+ 55.00 «Случайный, или парковка» 12+ 56.00 «Случайный, или парковка» 12+ 57.00 «Случайный, или парковка» 12+ 58.00 «Случайный, или парковка» 12+ 59.00 «Случайный, или парковка» 12+ 60.00 «Случайный, или парковка» 12+ 61.00 «Случайный, или парковка» 12+ 62.00 «Случайный, или парковка» 12+ 63.00 «Случайный, или парковка» 12+ 64.00 «Случайный, или парковка» 12+ 65.00 «Случайный, или парковка» 12+ 66.00 «Случайный, или парковка» 12+ 67.00 «Случайный, или парковка» 12+ 68.00 «Случайный, или парковка» 12+ 69.00 «Случайный, или парковка» 12+ 70.00 «Случайный, или парковка» 12+ 71.00 «Случайный, или парковка» 12+ 72.00 «Случайный, или парковка» 12+ 73.00 «Случайный, или парковка» 12+ 74.00 «Случайный, или парковка» 12+ 75.00 «Случайный, или парковка» 12+ 76.00 «Случайный, или парковка» 12+ 77.00 «Случайный, или парковка» 12+ 78.00 «Случайный, или парковка» 12+ 79.00 «Случайный, или парковка» 12+ 80.00 «Случайный, или парковка» 12+ 81.00 «Случайный, или парковка» 12+ 82.00 «Случайный, или парковка» 12+ 83.00 «Случайный, или парковка» 12+ 84.00 «Случайный, или парковка» 12+ 85.00 «Случайный, или парковка» 12+ 86.00 «Случайный, или парковка» 12+ 87.00 «Случайный, или парковка» 12+ 88.00 «Случайный, или парковка» 12+ 89.00 «Случайный, или парковка» 12+ 90.00 «Случайный, или парковка» 12+ 91.00 «Случайный, или парковка» 12+ 92.00 «Случайный, или парковка» 12+ 93.00 «Случайный, или парковка» 12+ 94.00 «Случайный, или парковка» 12+ 95.00 «Случайный, или парковка» 12+ 96.00 «Случайный, или парковка» 12+ 97.00 «Случайный, или парковка» 12+ 98.00 «Случайный, или парковка» 12+ 99.00 «Случайный, или парковка» 12+ 100.00 «Случайный, или парковка» 12+ 101.00 «Случайный, или парковка» 12+ 102.00 «Случайный, или парковка» 12+ 103.00 «Случайный, или парковка» 12+ 104.00 «Случайный, или парковка» 12+ 105.00 «Случайный, или парковка» 12+ 106.00 «Случайный, или парковка» 12+ 107.00 «Случайный, или парковка» 12+ 108.00 «Случайный, или парковка» 12+ 109.00 «Случайный, или парковка» 12+ 110.00 «Случайный, или парковка» 12+ 111.00 «Случайный, или парковка» 12+ 112.00 «Случайный, или парковка» 12+ 113.00 «Случайный, или парковка» 12+ 114.00 «Случайный, или парковка» 12+ 115.00 «Случайный, или парковка» 12+ 116.00 «Случайный, или парковка» 12+ 117.00 «Случайный, или парковка» 12+ 118.00 «Случайный, или парковка» 12+ 119.00 «Случайный, или парковка» 12+ 120.00 «Случайный, или парковка» 12+ 121.00 «Случайный, или парковка» 12+ 122.00 «Случайный, или парковка» 12+ 123.00 «Случайный, или парковка» 12+ 124.00 «Случайный, или парковка» 12+ 125.00 «Случайный, или парковка» 12+ 126.00 «Случайный, или парковка» 12+ 127.00 «Случайный, или парковка» 12+ 128.00 «Случайный, или парковка» 12+ 129.00 «Случайный, или парковка» 12+ 130.00 «Случайный, или парковка» 12+ 131.00 «Случайный, или парковка» 12+ 132.00 «Случайный, или парковка» 12+ 133.00 «Случайный, или парковка» 12+ 134.00 «Случайный, или парковка» 12+ 135.00 «Случайный, или парковка» 12+ 136.00 «Случайный, или парковка» 12+ 137.00 «Случайный, или парковка» 12+ 138.00 «Случайный, или парковка» 12+ 139.00 «Случайный, или парковка» 12+ 140.00 «Случайный, или парковка» 12+ 141.00 «Случайный, или парковка» 12+ 142.00 «Случайный, или парковка» 12+ 143.00 «Случайный, или парковка» 12+ 144.00 «Случайный, или парковка» 12+ 145.00 «Случайный, или парковка» 12+ 146.00 «Случайный, или парковка» 12+ 147.00 «Случайный, или парковка» 12+ 148.00 «Случайный, или парковка» 12+ 149.00 «Случайный, или парковка» 12+ 150.00 «Случайный, или парковка» 12+ 151.00 «Случайный, или парковка» 12+ 152.00 «Случайный, или парковка» 12+ 153.00 «Случайный, или парковка» 12+ 154.00 «Случайный, или

**Чахпа ананас
салаче**

1 пүс Пекин күпости, чыхан
кәкәр төлөнчи пайе, консервланы
1 банка ананас, 100 грамм сыр, 1
пачка сухари, майонез кирлө.

Какая пёснермелле. Күпастана вёттён турамалла. Какайпа ананаса таваткалласа касмалла. Сыра теркәламалла. Күпастана, какая, ананаса, сыра майонезпа пётратмалла. Җиелтен сухари хумалла.

Пан улми, какайпа

2 пан улми, 3-4 хяр, чыхан кәкәр төлөнчи пайе,
5-8 су ырыли, авартын хура пәрәп, 1 стакан йогурт,
3 апат кашаке хайма кирлө.

Йогурта хаймала хутштармалла. Пан улмине, хяра, какая, су ырылине вёттён турамалла. Җимәссеңе йогуртта хайма хутшепе пётратмалла.

«Салтак түми» салат

Консервланы 200 грамм горбуша, 200 грамм сыр, пёснерн 4 җамарты, 2 кишёр, пүслө 2 сухан, маринадлан 2 хяр, майонез кирлө.

Пулла, сухана вёттетмелле. Сыра, кишёре, җамартана теркәламалла. Хяра пәрчлесе турамалла. Салата чечек майлә сийлесе /суханпа пулә - хяр - кишёр - сыр - җамарты шурши - җамарты сарри/ хумалла. Кашни сийе майонез сёремелле.

Шаккалатта тапарч торчे

400 грамм тапарч, 100 миллилитр сёт, 30 грамм
какао җанхә, 2 чей кашаке пыл, 25 грамм желатин
кирлө.

Желатина шывпа пётратмалла, 30-40 минут шүтермелле, байсар ылдам цинче ирәлтермелле. Әна сётпе, тапарчпа, пылла пётратмалла. Җак хутшы җаврака формәна ярса сивётмеше лармалла. Торта улма-ырылапа илемлетме юраты.

Рис хәпартаве

500 грамм какай, 250 грамм рис, 1 шалыра,
пүслө 1 сухан, 100 грамм сыр, 1 чей кашаке тип су,
авартын пәрәп, тавар кирлө.

Сыра теркәламалла. Таваткалласа касна какая тата риса ырчычен вёттетмелле. Суханпа ыхрана вёттён турамалла. Какайпа риса суханна, ыхрапа, 1/2 стакан шывпа, таварпа, пәрәпца

САНАНИНЧЕН

Ака, 27. Пилем кайаке юрлама пәрахсан ысываш күнсөнче вайлә ымар пулмасть, шәнтамасть. Нәрә вёсме тытәнсан Җимәкенең лайах җанталак тарады. Күккүк авартсан кәмпана сүрмөм юраты.

Ака, 28. Темиңе кун ىйл кантартан вёрсен - ымар. Җемәрт үрәлсан үпака лайах көрет, юман үлсәнә кәларсан - җарттан.

Ака, 29. Юр ирәлсе пёттөн ҳыңчан та пәр тарсан - су начар килесе. Асамат көпере янкәр күрәнсан - җанталак пәсәласса. Атмосфера пусәм пёчеккән ани - ىйлә җанталака.

Ака, 30. Хурән үрәкрен малтан үлсәнә кәларсан - су типе килә. Пыл хүрчесе чие сине ларсан җавыра нумай пулать. Үмәр ҳыңчан ахрәм янхәрасын әмәр җанталак малалла тасалә.

Җу, 1. Уйах пүсламаше әшә килсен вёсче сивётетех. Кәтра кәмпа нумай түхсан вирпе хура тул әнса пулать. Вәрман күккүк авартма тытаничен малтан симәлленсен тыр-пул әнаты.

Җу, 2. Хурән вёренерен малтан үлсәнә кәларсан - су типе пул. Сывлыш температури ватамран 10 градус әшәтичен 5-6 кун маларах хурән үлсәнә кәлараты.

Җу, 3. Асамат көпере иккәлә е вицәллә күрәнсан җав кун җанталак лайахланаты, анчах көчех вайлә ымар пүсланаты. Маргаритка сёти үсансан - җанталак пәсәласса.

КАЛА-ХА, ТЁЛЁКЕМ

Саванни - кулянъва, пашапханъва,
сынсем саванни пәхса тәни - күссүле,
сөттөн хушшинче саванни - чир-чере,
саваннәлә уявра темәскер хумхантарни - хи-
рече, кулни - макарасса, япах лару-тәрәва җакланасса,
такам хытә кулнине илтни - үрәм ҳыңчениче
сире сүтсе явасса,
ачасем кулни - ыш хутшанасса,
макарни, вәрәннә ҳыңчан чәннипек йөрсөн -

пётратмалла. Рис хәпартавне духовкәра пёснермелле.

Килти сыр

1 литр сёт, 1 апат кашаке шултра тавар, 200
миллилитр хайма, 3 җамарты, укроп кирлө.

Тавар янә сёте вёттетмелле. Укропа вёттён турамалла. Хаймала җамартана пётратса кәпәк-лантармалла. Җак хутшы вёренек сёте майәпен ямалла, 3-4 минут пёснермелле. Үнтән укроп хушмалла. Сыра марля витёр кәларса йывәрәш айне хумалла.

Шаккалат печенийе

200 грамм җанхә, ирәлтерн 100 грамм услам су,
2 апат кашаке какао, 50 грамм сахар, 1 апат кашаке
хайма, 5 апат кашаке сёт кирлө.

Хаймана җанхәпа, услам супа, какаопа, сахарпа, сётпе пётратмалла. Чустана ѹётәрлемелле. Ятарлә формәпа җавракша е чёре касса кәлармалла. Җиелтен сахар сапмалла. Печение духовкәра пёснермелле.

Катлетпа җёр улми

400 грамм какай фарш, пүслө 2 сухан, 2 шалыра, тавар, пәрәп, җёр улми кирлө.

Соус валли 3 апат кашаке хайма, 1 апат кашаке кетчуп, 120 миллилитр шыв, тавар, пәрәп хатэрлемелле.

Җёр улмине хуппинчен тасатмалла. Фаршран катлет тумалла, җанхәпа йәваламалла. Катлетсөн тип су сёрнә җатмана күсармалла, варрине җёр улми хумалла. Духовкәра 15 минут пёснермелле.

Хаймана кетчуппа, шывпа, таварпа, пәрәпца пётратмалла. Җак соуспа катлетпа җёр улмине витмелле. Апата тепер 30 минут пёснермелле.

Банан рулече

4 җамарты, 1/2 стакан сахар, 1/2 стакан җанхә, 2 чей кашаке услам су, 2 чей кашаке пыл, 1/4 стакан шеве хайма, 1 банан, теркәлан җаккалат, майәр, ванилин кирлө.

Җамартана сахарпа, ванилинпа пётратса кәпәк-лантармалла, җанхә, услам су, пыл хушмалла. Чустана услам су сёрнә җатмана ямалла, 10-15 минут духовкәра пёснермелле. Сивенсен пётратса кәпәк-лантарнә хайма сёрмelle. Әна банан җавракисиме витмелле. Рулет майлә җавәрмалла. Җиелтен җаккалат, майәр сапмалла.

**ВАКАР УМ
ХУШМАСТЬ**

Вицә уйах каялла улта уйахри икә вакар түянтәм. Вакат ылай иртрә ёнтә, выльях ўснине сисместәп. Весене утә, улам, ҳаш чухне ысываш паратап. Вакар хавартрах ўт хуштар тесен мән җитермелле-ши?

Н.ГРИГОРЬЕВ.

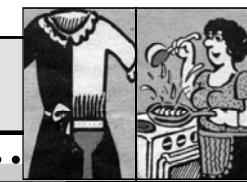
Выльях ўсменнин салтаве чылы. Ахартнек, вакара пәруланә ҳыңчанхи малтанхи уйахсенче сёт җителекле җитермен. Шөвөрәлченрән та профилактика тумаллах. Лайах утана ысываш та җителеклек памалла. Күнсәр пүсне уйахра пёр хутчен та пүлин витамин препараче кирлө. Выльаха кун йөркине пәхәнса апратларни питә пёлтерешлә.

6-10 үйахсенче вакар пёр вакат үсме ҹарәнаты. Кайран, 14 үйахра, майәр, аяк шамми сарәлаты, хаварт ўт хушать.

Ахартран та үнай килет. Майракасар хамәр Ангус 1,5 үлтта пёр тонна яхан /чөрө вицәп/ таяты.

КАЛА-ХА, ТЁЛЁКЕМ

саваннәча, ёмтәленин пурнәшланасса,
такам макарни - саваннәлә пулама,
вилнә ын макарни - таванпа, юлташпа хир-
ежессе,
хәрәрәм хайен шәпишэн кулянса күссүльен-
ни - юратна ынран уйралас ҳарушләх пур,
темән юратнишэн макарни - сывләх,
виле пытарнә чух макарни - канәс паман кивә
ыйтусенчен хатлаласса,
такамран ватаннипе макарма тәхтани - чылай
йывәрләх парәнтарма тивессе,
такампа пёрле йени кәсәлә паллашава пёлт-
рет.

ПУЛАСА

**Пёвере карас
выляттар**

Эпир пахчари пёвере карас ёрчесшән. Анчах вёсем җитенесшән мар. Йыше та хушамасть. Мәнле пәхмалла-ши вёсене?

ГРИГОРИЙ.

Муркаш районе.

Шурә карас, тәсләхрен - хайне евәрлә пулә: йышра аса сахар, ҳаш-пәр пёвере ама چең төл пулать. Җапах мәнле майпа ёрчта вәл? Әна карп йышши пуләсем /сазан, хәрлә ҹунат/, хура карас, шурә карас пулашаç. Пур пёрек вәлчаран ама пулә кана тутать.

Сарә карасах апла мар: амана аса йыш шайлашәнса пырать.

Карас пёчәк, курәклә, йәлхаллә пёвере та лайах ёрчт. Хөлләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Шурә карас, тәсләхрен - хайне евәрлә пулә: йышра аса сахар, ҳаш-пәр пёвере ама چең төл пулать. Җапах мәнле майпа ёрчта вәл? Әна карп йышши пуләсем /сазан, хәрлә ҹунат/, хура карас, шурә карас пулашаç. Пур пёрек вәлчаран ама пулә кана тутать.

Сарә карасах апла мар: амана аса йыш шайлашәнса пырать.

Карас пёчәк, курәклә, йәлхаллә пёвере та лайах ёрчт. Хөлләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

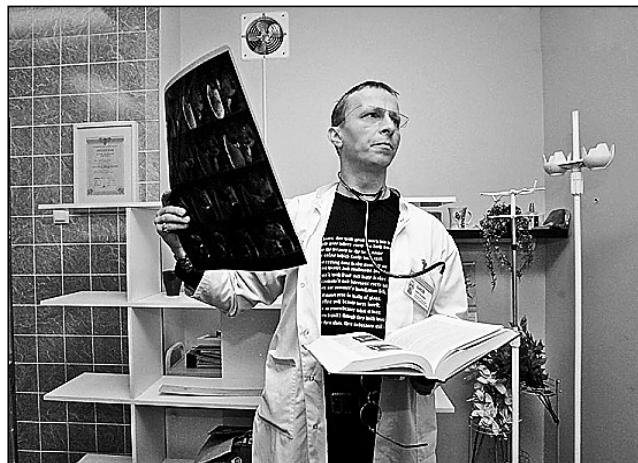
Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та, үзләхи шәрәх та хәратаймасть ҹак пулла.

Әна үзләхи шартлама сиве та,

Мән күн умән

— “Ачасем, атьәр раки ёсме!”
— “Мән эсә?! Халә ир кана вәт. Пүшшөх тө — черет ирттерсе яма пултараттәр”.

Үран — Мән күн... Эпир ўкерү ушкәннәп пәрле Серби телекентрән холәнчә лараттәр — вырынты халәк уява мәнле паллә туни пирки сюжет хатәрлесе Москвака ёсатмалла пирән. Пирән умра — нимәсем. Аппарат пүләмнә вәсем көмөн тө. Агпа тәк пирән сахалтан та тата вицә сөхет кәтмелле пулать-ха. Пурте ывәнса ынчән, йәванса қаймали кана юлна. “Атьәр, атьәр! Мән туса лармалла кунта? Эпир ўсөрлигчен ёсмestтөр вәт. Паян ҹапах та мән тери пысак уяв!” — парәнашан мар-ха эпә. Тәләммелле тө, эпир мән ынчән калаңнине нимәсем тө сисрәс пулас — какалтама пүсләрәс. Вәсен сәмәхәсендөн эпә пәрне кана ўярса илтәм — шнапс. Вәсемшөн мәнән сәмәхәсем вырынләрәх пулчәс күрән. Хамәрәнисем пирки каламастәп та. Урама тухса ырт кәтессине пәрәннаттәр кана — пирән ума кафе тухса тәрать. Үсах. Ватә арасын, ахәртнек, хуса, сөтелсем шәлаты — черетлә ёс күнне хатәрленет пулинех. Пирән пәр сәмак: “Ракия”. Єнланчә хайхи. Ярса паче. Эпир вырыссем пулнине пәлсөн укча та илмерә. Сөтөл хүшшине вырыннәрәп. Ачасем темән ынчән калаңацәс. Мәнән шуҳашем вара таңта аякra. Манга темән пулса иртре паян...

Белград кафедра соборенче Серби патриархе Павел ирттерекен Мән күн кәллине ўкерме килнә эпир. Павела нумайашә ҹөттүй шайне хәпартать. Тәләммелле ын вәл. Патриарх санне ышәнсан та трамвайда ҹүрәмеге пәрахман. Хурал вара юнашар мәкәртата-мәкәртата чупнә — патриархан хаклә машиннәра ярсанса ҹүрәмлә-cke. Җөршывра лару-тәрү ләпкә мар, апла тәк кирек хаш самантра темән тө сиксе тухма пултарнише шута илсен ачасене єнланма та пулать. Павел ҹеч нимрен тө хәрамаста тейән. Темәнле ырт ҹапать уран. Эпә ун ынчән малтан та илтәнчә-ха, ҹавәнпах ятарласа Белграда килтәм Мән күн ўкерме.

Собор умәнчә кәлә пүсланаса кәтсе тәраттәп. Кәтмен ҹөртөн протодьякон Евгений тухат тө /видеоўкер/ пирки эпә унпа калаңса татләнчә- ма Павел єннине калать. Алтарьде патриарх кәтсе иlet, чөлхине хүсказаса вырасла ыйтать: “Эсә кам?” “Иван, Раҫсейрен, телекуравран”. — “Телекуравран пулнине пәлтеп-ха. Ати, Иоанн, тәхән”. Ҫав вәхәтраках хайен ыннисене сербла тем калать. Мана священник түмне пырса парасә. Анчах та эпә, турра єненетпүл тө, чиркүрен аякри ын.

“Мәншөн өсеттөр?”

Халә ақа, унтанга темище сөхет иртнә хыççән, ачасемпе пәрле кафере лараттәп, раки ёсме хатәрленеттө — егле тө пулин шуҳашене пәр төввө пүстарас килет. “Мәншөн өсеттөр?” — ыйтать пирән ушкән ертүси Аркаша. Тәрессипе, телекентртан тухса черет ирттерсе ярассинчен пуринчен ытла вәл шикләннәч-ха... Ҫавәнпа та пуринчен ытларах хирәслекенни тө валах пулнәччә. Ләпланнә күрән. Сасарткән пулчә? Төнч пәтсе килнә пек кисрәнсе илчә, ура айәнчи ҹөр тайялчә, чөркесенчи раки фонтан пек сирпәнчә... Урама чупса тухаттәр. Ӯрт хыççәнни кәттесе каялла чупаттәр. Ак тамаша! Эпир халә кана тухна телекентр ырттәнчен никесе тата ун үмәнчи ҹүп-ҹап ешчәкә кана тәрса юлна. “Вәт ҹаканшән өсеттөр тө!” — хам мәнле персе янине сисмерәм тө... 1999 ын пыратчә. Белград ынне НАТО бомба пәрахатчә. Шәп 15 ын пиртре унтанпа...

Пүсра пәрремеш шуҳаш пулчә ун чухне — нимәс ушкән мәнләши? Тен, вәсем тө черет тәрса ывәннине пулса пәр-пәр көтес хыçнелле пәрәннә? Шнапс ынчән ахальтен қалаңарәс пуль? Каярхпа шуҳаш йөрнә уләштарчә. Ҫакан пек лару-тәрәвә пәр хамән пурнаңра миңе хутчен лекмен-ши!

Пәччен қашкәр

Вун иккәречә ун чухне. Юлташсемпепе пәрле чукун ҹулан “Ленинградская” платформинче вакунсендөн ҹаканша ярнәннәрәп. Ҫул пәрәннәнчө пүйәс хәвәртләхне чакаратчә — шапах ҹаванта ҹакланнәрәп та. Тәләр пәрәннәра вара — ку пәр-икә километран пулатчә — сиксе юлса каялла каяттәрәп. Пәррехинче ҹапла хайәр турттаракан үчә вакуна чи ҹүле хәпарса ларттам. Анчах та пуйәс мәнле туртәнчө! Ура айәнчи хайәр юхса амма пүсләрә. Пүс хәрлә ҹавранса персе антәм. Юраты-ха вакун ураписем айне мар — юнашар

Охлобыстин чиркәве таврәнмә әмәтгәнәт

рельссем ҹине. Кун пек чухне пәр самант тө ёмәр таңалат — вәхәт ҹу јашенче лакса ларат тейән. Йөри-тавра вара — шәпләх. Ӯраттине тө, һәранине тө түймәстән. Куң үмәнчә — вакун, вакун, вакун... Ҫамрәк чухне тө ҹапла пулса иртнәчә мәнән. Урамра ачасемпепе ҹапацца кайрәмәр та мана ҹентерчә. Тәнлавран ҹапса чуна կәларма тимәрне ҹүлелле тө йәтнәчә. Ҫак самантра пирән күсем төл пулчәс. Алә ҹарәнчә... Е тата тептәр тәсләх. Мускав

чукун ҹулән Киев еннелли 140-мәш километрә. Аләра — билет, сумка, минералка. Көләнчене үчнә май яласасем пәтращаңаңәс, пәккү үкет тө платформа тәрәх күсать. Эпә ѡна тытас тесе пәшкәннәттө, ҹуланса кайса хыçaлала пәр утәм тәраттәп. Ҫак самантра мәнән ҹүсе — фьют — машинист кабини ҹүмнә ҹирәп-ләттө тәкәр шәлса каять. Паян та єнланмасстәп — ҹастан сиксе түхрә вәл электричка? Илтмерәм тө эпә ѡна, күрмарәм та. Расписанире тө ҹүкчә вәл!

Черетлә хут виләм сиввине Белграда кайичен ысә ҹул малярах түйса куртәм. “Ҫөттүйсем” телепроект пүсарна май — “Ҫөттүйсем пурнаңа” майлә документлә сериал — машиннәна сутса ятәм. Ҫав үкчапса тәваттәр сери ўкертәм. Анчах ҹак ёс никама та кирлә пүлмарә — пәр телеканала та. Ҽ тө ҹүк, үкча та. Ҫапла пүсләнчес парәмсем. Кәтеш вәсем тө пысакаш ыссе кайрәп. 90-мәш ҹулсем. Ун чухне кун пек парәмсем мәнне вәсленни паллә ёнтә. Мана подъезд умәнчә тәваттән кәтсе илчәс, машиннәна лартса хула тулашне илсе кайрәс, вак касрәс. Ура ҹүмнә јаша батарейи ҹырхәс тө хале мана шыва ярассине каларәс. Чанах та пәр пек сивә ҹөре чәмтәрчә мурсем! Шывә си-и-и-вә! Анчах хурда єнчә вәслеме ваккамаңә. Хам та тарәхрәм — ара, вилесси ҹураласси мар вәт! Ваксасан та юраты. Хурахсенчен аспине тәшмәрттөп тө калацу пүсләтәп. Мән каланине ас тумастәп, анчах та мәнән ләпкәләх јана түткән-

Пурнаңри тәләнtermешсем

Оксанәпа тәл пүни тө — тәләнtermеш шайенчен. Пирән ултә ача та — ҹав ретренех. Ас тәваттәп-ха, пәрлешсөнх ҹие юлчә Оксанән. Эпир вәрманды пырат-пәр. Ҫавәтәннә. Мәшәрән хырәмәнчә вара — Анфиса. Ҫак машина күн төләй? Тин кана никам та ҹүкчә — ҹав хушәра ака вәл: ҹашкәраканскер! Эсә ѡна алла илетән. Тем хушәра санән хваттерте ѿссе ынчә ын утса ҹүрәт, санпа тавлашать, медицинәри ҹәнә технологисен хәвачә пирки ённәрет... Тәләммелле мар-и вара ҹакә? Пәтәм тәнчә түррән ҹак вайи тавра аталанат...

Нимән тө єнсәртран пулмасы

Белград хысцән тәпәр икә ҹултан кана священник ҹулне сүйласа илтәм-ха эпә. Анчах ённәх тәраттәп — йәлтә шапах ҹавәнта, ҹавән чухне пүсләнчә. Патриарх йәншаша пултараймасы. Нимән тө єнсәртран пулса иртмәст. Эпир раки ёсме тухса кайса чөр тәрса юлни тө — єнсәртләх мар. Сәмак май, ҹакән хысцән мәнән пурнаңра экстрим сахалланма пүсләнине сисрәм. Путаракан та пулмарә мана төкөх, пашалтан перекен тө, пүй-сәрән та ўкмен эпә, ҹывәхра бомба та ҹурлман. Священник пулса тәрсан пурнаң йөркеленсө кайрәп. Чан та, чанкә пәрәннә туса илтәм-ха — кинора ўкерәнтәм. Анчах та чүк ўйәнчө “Интер” вәслеменет, вара эпә, Кипелов юрланә пек: “Я свободен! Я свободен!” Тупаш шырама хистене парәмсемпепе эпә тахсанах таталса пәтнә. Халә Быков түхтәрән мәнән юхан шывәнчө пут-машкән, Иоанн аттен каялла таврәмашкән шапах вәхәттө сүйтсет. Чан та, телекуравла сәмак пәтмән-ха. “Ҫөттүйсем” телепроект ҹәнәрән хута кайрәп. Унпа ТВ-3 канал ҹакәләнат. Эпә вара халә — сценарист та, ертүс тө. Мәнән шуҳашла, Раҫсей историйәшән курәмлә пособи пулса тәмалла ку ёс. Историе хронологи енчен єнланма ҹүк — ын тата шапа урлә кана хаклама пулать. Ахаль шапапа ҹыннама ку. Ёнсәртран, каларәм ёнтә, нимән тө пулса иртмәст. Ҫав шутра — пәр чөркеке раки тө...

/«7 Дней»/.

- Вовочка, санăн дневнику мĕншĕн кĕтесре тăрать?
- Эпĕ ёна "икк" илнĕшĕн çапла айăпларăм.

Судья:
- Эсир хăвăра айăплă туя-
тăр-и?

- Çук.
- Ну, çук тăк - çук... -

пĕтĕмлетет судья мăлатукăпе шаккаса.

Ывăлĕ ашшĕне больниçăна илсе пынă.

- Тапăчки пур-и сирĕн? -

ыйтаççĕ унран.

- Пур.

- Халат пур-и?

- Пур.

- Вырăн таврашĕ пур-и?

- Пур.

- Матрац, утиял, минтер

пур-и?

- Пур. Авă çав çыхха йăлт

пуçтарнă.

- Питĕ аван! Сирĕнне юна-

шар тăраканни, шурă халат

тăхăнни, кам тата вăл?

- Тен, сирĕн тухтăр та çук

пулĕ тесе саппас илсе

килтĕм...

Сарă

пике ав-

тошкула

вĕренме

пынă.

- Эсир машинăна кăшт та

пулин пĕлĕтĕр-и? - ыйтаççĕ

унран.

- Паллах.

- Апла тăк калăр-ха: мотор

мĕнле ёслет?

- Хамăн сăмахсемпе кала-

са кăтартма юрать-и?

- Юрать.

- Вжжжж, вжжжж,

вжжжж...

Суд пырать. Судья:

- Айăпланакан, эсир çак

çынна паллатăр-и?

- Çук.

- Апла тăк мĕншĕн вăл "Од-

ноклассники" сайтра сирĕн

юлташсен шутĕнче?

Бюллетень сĕнĕ бланкне

кăларнă. Çakă kăna кăсăклă -

"вăтам шалу" тесе çырăнă ѕер

тĕлĕнчи ултă клетка мĕнле

должноçра ёçлекен çын вал-

ли-ши?

- Мĕнле тутлă торт! Эсё

çакăн пеккине пĕçерме

пĕлĕтĕн-и?

- Мĕнрен пĕçерес-ха манăн

ёна? Пирĕн килте натри глю-

тамачĕ те, E517 те, E1452 те

çук...

ПАИ валли справка кирлĕ

пулчĕ тесе психиатр патне кай-

ма лекр - хам јăс-пуç енчен

сывах иккене çирĕплетекен

хут кирлĕ-мĕн вĕсене. Тухтăр

патĕнче вара халăх!!! Черет

тăрса ывăнсах çитрĕм, юлаш-

кинчен пĕтĕм чăтăм пĕтрĕ.

Тухтăр патне кĕнĕ çĕре тарăх-
сах çитнĕчч... Çакна кура
мана психиатр патĕнче шута
илчĕс...

Каçхине урамра пёр арсын
патне тепри пырать:

- Туртмалли пур-и?
- Эпĕ боксер. Хам пачах та

туртманине висë каç каял-
лах ăнлантарнăчч.

- А, каçар, çав каç хыççан
куç начар курать - паллайма-
рäm сана, ахăртнăх, путăн...

- Салам! Ваççана тĕл пул-
ман-и эсë - тахçанах курăн-
маст...

- Салам! Ваççана икë çул
каяллах ирĕклĕхсĕр хăварнă
вĕт.

- Ан калаç! Мĕн тунă вара
вăл?

- Нимĕн те туман, авланнă
кăна. Хунямăшĕн вара çĕр -
икë гектар.

- Таня, ну мĕншĕн эсë ма-

нăн çакăн пек кĕvĕç-ха э?

Арăмĕ урсах каять:

- Эсë мана татах Таня тесе

чĕнетĕн-и-
ха?

- Калăр-ха, тухтăр, мана чăнах та паллă профес-

сор хăй операци тăвăт-и?

- Çапла. Вăл çултăлăкра яланах çапла икë операци тă-
вăт - мĕн те пулин ас тăвăт-
и тесе...

- Хваттер пысăк та мар ёнтë.
Тирпейлеме пуçласан вара...

Пентхаус та пĕçêkreh пуль...

- Салам, кинëм! Манăн

ывăл мĕнле пурăнатă унта?

- Пурăнmasăp! Эрех ёсет,

айккине чупăтă, мана хĕнет...

- Юратă-ха апла, чирле-
мест пуласан лайăх...

Ёнер упăшка хăй еркĕн ту-

пассине каларĕ. Ларса лайăх

шухăшласа пăхрăмăр та - май

килмest: ют хăрапм валли

ука-тенкë çителĕксĕр. Анчах

та пёр пуçланăскер ёće вĕçnë

çitermelle вĕt-ха. Еркĕн эпĕ

тупсан лайăхрах пулатă

terĕmĕr - çapax та çemье

бюджетне ука-хушăнатă-
çke...

Сăрана темĕнле тă ёçme пу-

латă: нимĕçle - кăлpassile,

акălchanla - сухарипе... Вы-

рăsla çapax та лайăхрах -

эрхpe...

- Арăм начарланма шухăш-

ланă-ха - кашни кун лаша ут-

ланса чупăтă халĕ.

- Усси пур-и?

- Пур. Лаша вунă кило-

грамм чакрă.

Директор - тĕп редактор

А.П.ЛЕОНТЬЕВ

Хăваш
ХĕраБАМЕ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ: Чăваш РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИПЕ
МАССАЛЛА КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИ,
"ХЫПАР" ИЗДАТЕЛЬСТВО ÇУРЧЕ" АВТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙ

Сырнамалли индекс: 11515

Хăваш
ХĕраБАМЕ

</div